

LES TERRES DE LLEIDA EN EL COMERÇ AMB ARAGÓ I LA RESTA DE CATALUNYA (1661-1682)

*Josep Forns i Bardají**

L'article es proposa donar una visió de l'activitat comercial de sis municipis de la Catalunya occidental, situats entre 10 i 25 quilòmetres, aproximadament, al nord de la ciutat de Lleida: Alfarràs, Almenar, Alguaire, Benavent de Segrià, Castelló de Farfanya i Balaguer. Els anys estudiats permeten donar una mesura de l'activitat econòmica de part de la segona meitat del segle XVII, després de la Guerra dels segadors (1640-1652) i les posteriors epidèmies pestíferes.

Les fonts documentals estan basades en els Llibres d'entrades i eixides, i en els Llibres de manifest, de la Generalitat de Catalunya (ACA, G), on els taulers anotaven les transaccions comercials entre Catalunya i Aragó, i les guies per circular per Catalunya, respectivament, amb els ramats de bestiar inclosos. L'anàlisi de les inscripcions ens permet conèixer el comerç des d'un doble vessant: tant la participació directa dels autòctons de l'àrea d'estudi en els intercanvis amb Aragó i per la resta de Catalunya, com el paper de la mateixa com a via de pas secundària (per Balaguer, Alfarràs i Barbastre) de traginers de la Catalunya central i oriental, la qual l'any 1604 qualificaven com "camí real y lo més dret per anar de Aragó a Barcelona". Per altra banda no podem perdre de vista la incidència de les relacions entre la muntanya i una plana lleidatana proveïda d'extenses àrees despoblades i ermes que, a través de les carrerades de la transhumància ramadera, permetia l'establiment de relacions comercials i de serveis en general, en direcció nord-sud i viceversa, amb quantiosos ingressos pels municipis degut a les subhastes de les herbes als ramaders.

En quant al comerç entre Catalunya i Aragó des de les poblacions lleidatanes, segons els anys estudiats, s'enviaven productes autòctons del camp, per exemple, cànem, blat, ordi, arròs, i articles transformats, com sogues o espardenyas, mentre s'importava sal, formatge, oli, mitges de llana, cordellats, sabó o agulles de cosir, per mencionar els més significatius. Les taules més actives eren les de Balaguer, Castelló de Farfanya i Alfarràs, situades en plena ruta comercial de Barcelona a Osca. En el comerç a més llarga distància, entre Catalunya i Aragó i viceversa, destaquem l'extracció de pell i llana aragoneses per part dels paraires de la Catalunya central, i la venda de sola per a sabates i partides de peix fresc cap a la comunitat aragonesa. Entre les poblacions aragoneses que surten mencionades per l'origen de traginers o per l'activitat podem esmentar Peralta (per la sal), Montsó, Barbastre, Ajerbe, Gerbe, "Fandos", "Bernui", Blecua, Calataiud, entre altres.

De l'activitat de les terres lleidatanes amb el conjunt del territori català hem de destacar, a part de la incidència del moviment ramader amb el Pont de Suert, Durro, Esterri, Prades, Móra d'Ebre, les vendes de cànem, pells, llana, espardenyas, arròs, roja, "drogues", etc., en fires i mercats com Santa Coloma de Queralt, Cervera, Calaf, Esparreguera, Manresa, Igualada, Moià, Sort, Arbeka, Aitona, Verdú, Valls, Reus, Barcelona, Olesa i Bellpuig.

-
- Doctor en Història per la Universitat de Lleida i professor de l'IES "Escola del Treball", de Lleida.
 - e-mail: jforns@pie.xtec.es.